

Oponentský posudek na dizertační práci:

Etika v sociálních službách: Zapojení peer konzultantů do sociálních služeb lidí s duševním onemocněním.

Autor: **Ing. Miluše Balková**

Vedoucí práce: doc. MUDr. Iva Holmerová, Ph.D.

Univerzita Karlova, Fakulta Humanitních studií, Obor: aplikovaná etika

Rozsah práce je 192 stran, práce je členěna na část teoretickou a část výzkumnou, teoretická část je v rozsahu 61 stran, výzkumná je v rozsahu 96 stran.

V úvodních kapitolách autorka vymezuje pole problematiky, nastiňuje širší sociální kontext a poté vstupuje do specifik sociální práce. Úvod je psán srozumitelně, je opřen o dostatečný rejstříkový materiál. Autorka klade důraz na precizaci role zaměstnance v sociálních službách, a profesně-etické aspekty této role, neboť toto je důležité z pohledu zaměření výzkumné části. Dále věnuje významnou pozornost vztahu osob s duševním onemocněním a společnosti, a to i v historickém kontextu, což považuji za velmi čtivou pasáž. Zdůrazňuje vliv duševního onemocnění na kvalitu života a význam podpory duševního zdraví a kontext poskytování péče o duševní zdraví v kontextu probíhající systémové změny- Reformy psychiatrické péče. Dále zužuje úvod do tématu svépomocných skupin a peer podpory. Tuto podporu v poslední kapitole úvodu zasazuje do konceptu tzv. „recovery“ (zotavení), kdy peer podpora či péče jsou významným prvkem. Zdůrazňuje potřebu partnerského vztahu klient- peer pracovník a udává hlavní principy této podpory.

Výzkumná část si klade za hlavní cíl prozkoumat etické souvislosti plynoucími ze zaměstnávání osob s duševním onemocněním na pozici peer konzultanta. Použito bylo kombinace

kvalitativních a kvantitativních metod, přehledová studie, analýza focus-groups, případové studie a analýzy dat získaných polostrukturovanými pohovory.

Focus Groups identifikují pozitiva- příležitost pracovního uplatnění, pozitivní přínos pro klienta, zapojení do destigmatizačních aktivit, i možné ohrožení jako je stres pro peer terapeuta, obtíže s uznáváním profese jako takové a otázka hranic ve vztahu ke klientovi.

Výše uváděné, spíše obecněji založené výzkumné záměry, jsou vhodně doplněné případovou studií, která ilustrativně na konkrétním případě demonstruje etická dilemata spojená s prací peer terapeuta.

Nejhodnotnější částí práce je pak kvalitativní studie sbírající zkušenosti peer terapeutů. Poskytuje plastický obraz o složitosti zážitku duševního onemocnění, bojem s jeho následky a vyrovnáváním se s úkolem, který na sebe peer terapeut bere- práci s klienty s duševním onemocněním. Altruismus, práce s vlastním příběhem, hledání profesní definice, hledání společných hodnot, víra v to, že zotavení z nemoci je možné, odpovědnost, která se s výkonem pomáhající profese váže, to vše jsou oblasti, které ze zkušeností těchto osob plyne. Jsou konfrontováni s vypětím, které se váže k intenzivní terapeutické práci, a zároveň si uvědomují, že tato pozice je příležitostí k restartu pracovní kariéry. V současné době jsou jistěelimity dané neexistencí této profese jako kodifikovaného povolání. Podstatným aspektem je z výzkumu plynoucí centrální potřeba pomáhání, která reflektuje tvořivý a adaptivní přístup k duševnímu onemocnění u sebe sama a jeho zpracování společensky velmi přínosným způsobem. Je otázkou celkové změny nastavení systému péče, aby se tato profese šířila z v současnosti převažujícího neziskového sektoru do mainstreamu.

Závěr: představovaná práce je kvalitně zpracovaná, dané téma pojímá v dostatečné hloubce i náležitém kontextu. Autorka také prokázala dostatečnou publikační činnost týkající se dané oblasti, jež plní kritéria nutná k připuštění k obhajobě. Autorka cituje z relevantních zdrojů jak tuzemských, tak i zahraničních.

Samotné téma považuji za velmi přínosné, zejména proto, že peer terapeut je v týmu nositelem myšlenky zotavení a takřkajíc „živou ukázkou“, mění klima v týmu, a potažmo v celém systému péče, je velmi žádoucí ve výzkumu v této oblasti pokračovat.

Doplňující, nijak zásadní dotaz či poznámka by se vztahovala k historii svépomocných skupin v našem prostředí, kdy tzv. laičtí terapeuté (kteří jsou de facto peer terapeuti) bývají zapojeni zvláště do terapie návykových nemocí jak v prostřední nemocnic a léčeben, ale i komunit a neziskových organizací již delší dobu.

Práci hodnotím jako vyhovující a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze 20.5. 2019

MUDr. Marek Páv, Ph.D., MBA

Psychiatrická nemocnice Bohnice

Ústavní 91, Praha 8, 181 02

Tel. +420 284016859

marek.pav@bohnice.cz

Psychiatrická klinika VFN a 1.LF UK

Ke Karlovu 32

Praha 2, 120 00

marek.pav@lf1.cuni.cz